

ภาคผนวก

ตารางที่ 4 การชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามลักษณะของความเสียหาย

ลักษณะความเสียหาย	ค่าสินไหมทดแทน	แนวทางในการพิจารณา	ขอบเขตค่าเสียหาย
1. ความเสียหายต่อชีวิต (มาตรา 443 มาตรา 445)	<p>1.1 ค่าปลงศพ</p> <p>1.2 ค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น เกี่ยวกับการปลงศพ</p> <p>1.3 ถ้ามิได้ตายในทันที ค่า รักษาพยาบาลก่อนตาย</p> <p>1.4 ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ก่อน ตาย</p>	<p>ค่าใช้จ่ายจัดการงานศพตามประเพณี ของผู้ตาย</p> <p>ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการจัดการ งานศพ</p> <p>ค่ารักษาพยาบาลที่เกิดขึ้นตั้งแต่ ผู้เสียหายถูกทำละเมิดถึงวันตาย รายได้ของผู้ตายที่ขาดหายไปตั้งแต่ วันทำละเมิดจนถึงวันตาย</p>	<p>ค่าใช้จ่ายตามสมควรตามความ จำเป็นและตามฐานานุรูป¹</p> <p>ค่าดอกไม้ ค่าของถวายพระ ค่าใช้จ่ายญาติมาจัดการศพ ค่าเลี้ยงดู แขกมาร่วมงานศพ ค่าเครื่องขยาย เสียง ค่าพิธีกรรมลอยอังคาร พยานหลักฐานในการรักษาพยาบาล หลักฐานการประกอบอาชีพและ ระยะเวลาตั้งแต่วันทำละเมิดจนถึง วันตาย</p> <p>อายุผู้ตายและอายุผู้ขาดไว้อุปการะ หลักฐานการประกอบอาชีพของ ผู้ตายและรายได้ของผู้ตาย</p>

¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 871/2565 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 842/2558

ลักษณะความเสียหาย	ค่าสินไหมทดแทน	แนวทางในการพิจารณา	ขอบเขตค่าเสียหาย
	1.5 ค่าขาดไร้อุปการะ 1.6 ค่าชดใช้ขาดการงาน	ความตายของผู้เสียหายทำให้บุคคลที่อยู่ในอุปการะตามกฎหมายต้องขาดการอุปการะ ผู้เสียหายผูกพันตามกฎหมาย ต้องทำงานแก่บุคคลในครัวเรือน / อุตสาหกรรม ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าที่เขาขาดแรงงาน	หลักฐานการทำงานในครัวเรือน หรือการทำงานให้บุคคลภายนอก ²
2. ความเสียหายต่อร่างกายและอนามัย (มาตรา 444 ถึงมาตรา 446)	2.1 ค่าใช้จ่ายอันตนต้องเสียไป	คือ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล ตามค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริง	ค่าพาหนะไปโรงพยาบาล ค่าเดินทางไปดูแลผู้บาดเจ็บ ค่าโดยสารเครื่องบินไปรักษา ค่ารักษาตัวต่อเนื่อง ค่าจ้างคนมาดูแล หลักฐานการประกอบอาชีพและระยะเวลาบาดเจ็บ

² โปรดดูคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2127/2565 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 939/2563

ลักษณะความเสียหาย	ค่าสินไหมทดแทน	แนวทางในการพิจารณา	ขอบเขตค่าเสียหาย
	<p>2.2 ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ เพราะไม่สามารถประกอบการงานระหว่างเจ็บป่วย</p> <p>2.3 ค่าเสียหายเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบการงานสิ้นเชิงหรือบางส่วนในเวลาอนาคต</p> <p>2.4 ค่าชดใช้ขาดการงาน</p> <p>2.5 ค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน</p>	<p>รายได้ของผู้ตายที่ขาดหายไปตั้งแต่ถูกทำละเมิดจนถึงวันสามารถกลับมาประกอบการงาน</p> <p>ค่าเสียความสามารถประกอบการในเวลาอนาคต</p> <p>เหมือนข้อ 1.6</p> <p>เป็นความเสียหายทางจิตใจ ไม่อาจดีราคาเป็นเงิน เช่น ค่าความทุกข์ทรมาน เจ็บปวดจากแผล สูญเสีย</p>	<p>หลักฐานการประกอบอาชีพ ความเสียหายต่อร่างกายอนามัยที่เกิด และระยะเวลาการรักษาในอนาคต</p> <p>เหมือนข้อ 1.6</p> <p>การกำหนดค่าเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงิน ไม่สามารถนำสืบหลักฐานว่าความเสียหายคิดเป็นเงินเท่าใด กำหนดให้ตามพฤติการณ์และความร้ายแรงละเมิด และตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ผ่านมา³</p>

³ ตัวอย่างการรวบรวมค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน เช่น ค่าความทุกข์ทรมานเจ็บปวด (คำพิพากษาศาลฎีกา 3344/2533) ค่าเสียหายด้านจิตใจ สูญเสียความสุขจากการไม่สามารถทำกิจกรรมที่เคยทำ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 247/2538) ค่าเสียบุคลิกภาพกลายเป็นคนทุพพลภาพ (คำพิพากษาศาลฎีกา 128/2522) ค่าเสียชื่อเสียง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3275/2545) ค่าทุกขเวทนาระหว่างการรักษาพยาบาลหรือต้องพิการต่อไป (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5751/2544) และค่าเสื่อมสภาพของร่างกายไม่สามารถเดินได้ตลอดชีวิต (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7823/2551)

ลักษณะความเสียหาย	ค่าสินไหมทดแทน	แนวทางในการพิจารณา	ขอบเขตค่าเสียหาย
		ความสุข เสียบุคลิกภาพ ทุกขเวทนา ตกใจกลัว	
3 ความเสียหายต่อทรัพย์สิน (มาตรา 438 วรรคสอง)	3.1 คินทรัพย์ 3.2 ไร้ราคาทรัพย์สิน 3.3 ชดใช้ค่าเสียหาย	หมายถึง ทรัพย์สิน/ไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาและอาจถือเอาได้ หากเอาทรัพย์สินได้ไปคินทรัพย์นั้น หากไม่สามารถคินทรัพย์นั้นได้ ให้ใช้ราคาทรัพย์สิน ค่าเสียหายเพื่อทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สิน เสมือนไม่ได้มีการละเมิดเกิดขึ้น	พิจารณาหลักฐานการครอบครอง/กรรมสิทธิ์ทรัพย์สิน กำหนดราคาเท่ากับราคาทรัพย์สินนั้น ในขณะเกิดเหตุละเมิด ไม่ใช่ราคาซื้อเดิม กำหนดค่าเสียหายตามราคาที่แท้จริงของทรัพย์สินตามราคาปกติในท้องตลาดในขณะเกิดเหตุละเมิด ⁴
4. ความเสียหายต่อเสรีภาพ (มาตรา 445 มาตรา 446)	4.1 ค่าชดใช้ขาดการงาน	เหมือนข้อ 1.6	เหมือนข้อ 1.6

⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 11602/2553 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3491/2546

ลักษณะความเสียหาย	ค่าสินไหมทดแทน	แนวทางในการพิจารณา	ขอบเขตค่าเสียหาย
	4.2 ค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน	เหมือนข้อ 2.5	เหมือนข้อ 2.5 ⁵
5. ความเสียหายต่อชื่อเสียง เกียรติคุณ (มาตรา 447)	<p>5.1 ค่าเสียชื่อเสียง</p> <p>5.2 ค่าจัดการเพื่อทำให้ชื่อเสียงกลับคืนดี</p> <p>5.3 ค่าจัดการเพื่อทำให้ชื่อเสียงกลับคืนดีและให้ใช้ค่าเสียหายด้วย</p>	<p>ค่าเสียหายเพื่อทดแทนความเสียหายต่อชื่อเสียงของผู้เสียหาย</p> <p>การทำให้ชื่อเสียงผู้เสียหายกลับคืนดี เช่น โฆษณาแก้ไขข้อความที่ไม่จริงให้ประชาชนทราบ</p> <p>เหมือนข้อ 5.1 และ 5.2</p>	<p>ค่าเสียหายขึ้นกับชื่อเสียง การเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปการละเมิดแพร่หลายแก่บุคคลทั่วไปเพียงใด⁶ และความอับอายขวยหน้า</p> <p>กำหนดค่าใช้จ่ายการโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือดำเนินการเพื่อแก้ไขความเสียหาย</p> <p>สามารถใช้สิทธิเรียกร้องได้ทั้งข้อ 5.1 และ 5.2 พร้อมกัน</p>

⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4602/2564 ความเสียหายที่ผู้เสียหายทั้งสี่ได้รับจึงไม่ได้มีเพียงเฉพาะเสรีภาพในร่างกายจากการที่ผู้เสียหายทั้งสี่ถูกกักขังที่บ้านจำเลขที่ 1 และที่ 3 ดังที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยเท่านั้น แต่ยังมีความเสียหายอันเกิดจากการพาผู้เสียหายทั้งสี่เดินทางมายังจังหวัดสงขลา ความเสียหายเป็นตัวเงิน ความเสียหายจากการทำร้ายร่างกาย และความเสียหายทางด้านจิตใจ กำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายที่ 1 ถึงที่ 3 เป็นค่าความเสียหายด้านร่างกาย ค่าถูกเรียกค่าไถ่ ค่าชดเชยตามจำนวนวันที่ถูกกักขัง และค่าเสียหายด้านจิตใจ เป็นเงินคนละ 144,000 บาท ตามที่ประชุมพิจารณาค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายจากการคำนวณกำหนด

⁶ โปรดดูคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3275/2545

ลักษณะความเสียหาย	ค่าสินไหมทดแทน	แนวทางในการพิจารณา	ขอบเขตค่าเสียหาย
6. ความเสียหายอื่น (มาตรา 438)	6.1 สักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ⁷ 6.2 สิทธิเสรีภาพในการเดินทาง	ถูกระงับเหมือนไม่ใช่มนุษย์ ปฏิบัติเยี่ยงทาส ถูกกระทำทารุณ โหดร้าย ไม่ เคารพสิทธิมนุษยชน ค่าใช้จ่ายในการเดินทางเป็น ค่าเสียหายโดยตรงอันเกิดจากการทำ ละเมิด ⁸	ค่าเสียหายการละเมิดสิทธิตามควร แก่พฤติการณ์และความร้ายแรง ละเมิด เช่น การทรมาณ และ ผลกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าตรวจโรค วัคซีน ค่าหนังสือเดินทาง ค่าผ่าน แดน ค่าธรรมเนียมวีซ่า ค่าที่พัก

⁷ คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.1113/2561 การตรวจร่างกายผู้สมัครสอบผู้หญิง ต้องกระทำเท่าที่จำเป็น โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งต้องได้รับความคุ้มครองและต้อง
มีผลเป็นการจำกัด หรือกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญรับรองเท่าที่จำเป็น การที่คณะกรรมการใช้วิธีการตรวจร่างกายโดยจัดให้ผู้เข้ารับการตรวจร่างกายเข้า
ตรวจพร้อมกัน โดยแต่ละคนต้องถอดเสื้อ จึงเป็นวิธีการเข้าตรวจร่างกายที่ไม่เหมาะสมกับเพศหญิง เป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิส่วนตัวเกินจำเป็น การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ
ตรวจร่างกายมีผลกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิส่วนตัวของผู้ฟ้องคดีเกินความจำเป็น เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเป็นการ
กระทำละเมิด กำหนดค่าเสียหายให้ผู้ฟ้องคดีเป็นเงิน 100,000 บาท

⁸ เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2619/2562 ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปรักษาพยาบาล 4,000 บาท และค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปแจ้งความรวม 20,000 บาท เป็นค่าเสียหายโดยตรงอัน
เกิดจากการทำละเมิดของจำเลยและไม่ซ้ำซ้อนกัน

ลักษณะความเสียหาย	ค่าสินไหมทดแทน	แนวทางในการพิจารณา	ขอบเขตค่าเสียหาย
	6.3 สิทธิตามสัญญาจ้าง	ค่าสูญเสียชีวิต ค่าจ้างที่พึงได้รับ หรือรายได้ที่ไม่เป็นธรรมดาตามสัญญา ⁹	ค่าเสียหายตามความเสียหายเนื่องจากไม่ได้รับเงินตามสัญญานั้น หรือค่าจ้างตามสัญญา หรือตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในพื้นที่เกิดเหตุการณ์ไม่มีสัญญา

⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 21764/2556 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6786/2548

ผู้เขียนได้จัดทำหลักเกณฑ์การคำนวณค่าสินไหมทดแทนตามระดับเหตุการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด เพื่อเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนตามลักษณะของความเสียหายตามภาพที่ 8 มาใช้ตามระดับเหตุการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิดประกอบลักษณะของความเสียหายแต่ละประเภท เช่นตัวอย่าง การละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างร้ายแรง มีระดับเหตุการณ์และความร้ายแรงระหว่าง 50 ถึง 60 จำนวนค่าสินไหมทดแทนรายการนี้จึงคิดเป็นค่าสินไหมทดแทน 100,000 บาท ทั้งนี้เพื่อเป็นฐานในการกำหนดค่าสินไหมทดแทน ดังนี้

ตารางที่ 5 จำนวนค่าสินไหมทดแทนตามระดับเหตุการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด

ระดับเหตุการณ์และความร้ายแรง	การจ่ายค่าสินไหม
ระดับเหตุการณ์และความร้ายแรงระหว่าง 10 ถึง 20	จ่ายเงินครั้งเดียว จำนวน 10,000 บาท
ระดับเหตุการณ์และความร้ายแรงระหว่าง 30 ถึง 40	จ่ายเงินครั้งเดียว จำนวน 30,000 บาท
ระดับเหตุการณ์และความร้ายแรงระหว่าง 50 ถึง 60	จ่ายเงินครั้งเดียว จำนวน 50,000 บาท
ระดับเหตุการณ์และความร้ายแรงระหว่าง 70 ถึง 90	จ่ายเงินครั้งเดียว จำนวน 70,000 บาท
ระดับเหตุการณ์และความร้ายแรง 100	จ่ายเงินครั้งเดียว จำนวน 100,000 บาท

หลักเกณฑ์การคำนวณตัวเพิ่มหรือลดค่าสินไหมทดแทน เนื่องจากเหตุปัจจัยอื่น นอกเหนือจากบททั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 ดังนี้

ตารางที่ 6 ตัวแปรอื่นในการกำหนดค่าสินไหมทดแทน

กรณีความเสียหาย	ค่าสินไหมทดแทน
1. กรณีผู้เสียหายมีส่วนทำความผิดก่อให้เกิดความเสียหายด้วย	ค่าสินไหมทดแทนปรับลดลงตามพฤติการณ์ฝ่ายไหนเป็นผู้ก่อภัยน้อยกว่ากัน หรือปรับลดลงหนึ่งในสามส่วนหรือไม่เกินกึ่งหนึ่ง
2. ค่าเสียหายเพื่อการลงโทษ	ค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน เท่าของค่าสินไหมทดแทนพฤติการณ์ที่กฎหมายกำหนด
3. ความเสียหายอื่น	ค่าสินไหมทดแทนอื่นใดอันเป็นผลโดยตรงจากการกระทำความผิดฐาน ค้ำมนุษย์

จากภาพที่ 10 กรณีที่ผู้เสียหายมีส่วนทำความผิดก่อให้เกิดความเสียหายด้วย เช่น ผู้เสียหายสมัครใจค้าประเวณี ผู้เสียหายหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย หรือในกรณีอื่นอาจ ถูกปรับลดค่าสินไหมทดแทนลงตามพฤติการณ์และส่วนที่ผู้เสียหายเป็นผู้ก่ออยู่ย่นกว่ากัน เพียงไรได้¹⁰

กรณีของค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษจะเป็นค่าเสียหายที่เพิ่มขึ้นจากค่าสินไหมทดแทน พนักงานอัยการควรบรรยายในคำฟ้องหรือคำร้องให้ปรากฏข้อเท็จจริงการทำความผิด เช่น การทำความผิดมีการกระทำความทารุณกรรม หน่วงเหนี่ยว กักขัง ทำร้ายร่างกาย หรือกดขี่ข่มเหงโดยขาดมนุษยธรรมอย่างร้ายแรงต่อผู้เสียหาย ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 มาตรา 14 ทั้งนี้ ศาลได้มีคำพิพากษากำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษไว้แล้ว ตามคำพิพากษาศาลจังหวัดสระบุรี คดีหมายเลขแดงที่ คม.1/2565 และคำพิพากษาศาลอาญา คดีหมายเลขแดงที่ คม.47/2566

¹⁰ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 223 ประกอบมาตรา 442

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 753/2561 ผู้ตายมีส่วนก่อให้เกิดการทำความผิดอยู่ด้วย จึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดย นิติบัญญัติ และเมื่อผู้ตายกับจำเลยทั้งสองมีเรื่องบาดหมางกันมาก่อน วันเกิดเหตุจำเลยทั้งสองกับผู้ตายชกต่อยกันจน จำเลยที่ 1 ใช้อาวุธมีดแทงผู้ตายถึงแก่ความตาย เห็นสมควรกำหนดให้จำเลยทั้งสองชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสอง ในสามส่วน ของค่าสินไหมทดแทนที่จะได้รับ